

Vindplaats: Duivelsberg, bij Nijmegen, in de directe omgeving van Berg en Dal, op lemige zandgrond, onder beuken en wel op 17 oktober 1987. Kilometerblok 40-53-54; Amersfoort-coördinaat: 193-425.

Opmerkingen: Ons exemplaar is geen typische vertegenwoordiger van *Russula romellii*. Meestal is hij forser en nog wat steviger, terwijl de hoed duidelijker gegolfd is. De klassieke *R. romellii* is bovendien in hoofdzaak tweekleurig: midden groen, rand purper of wijnkleurig of ook wel licht paars. Niettemin komen blijkens de literatuur die bleke vormen toch nog wel eens voor, terwijl ik zelf *R. romellii* in die gedaante van Corsica ken, waar hij onder *Quercus suber* en *Castanea sativa* staat. Afbeelding 485 bij Marchand, 1977, (als forma *alba*) geeft wel een aardig beeld van onze vondst. Alleen is de hoed van ons exemplaar toch iets kleuriger en is de hoed nog wat vlakker. Duidelijkheidshalve vermeld ik nog, dat wat wij in navolging van Romagnesi (1967) en de meeste Fransen *R. romellii* noemen, bij de Duitsers (behalve bij Einhellinger) in navolging van Singer *R. alutacea* heet.

Tenslotte bedank ik nogmaals Wim Ligterink voor het afstaan van zijn mooie vondst, waarvoor uiteraard een plaatsje in het Rijksherbarium gereserveerd is.

LITERATUUR

- Einhellinger, A. (1985). Die Gattung *Russula* in Bayern. Bibliotheca Mycologica 112. Berlin/Stuttgart. 311 pp.
 Kornerup, A. & Wanscher, J.H. (1978). Methuen handbook of colour. London.
 Küppers, H. (1984). DuMont's Farbenatlas. Köln. 163 pp.
 Marchand, A. (1977). Champignons du Nord et du Midi 5, Les Russules. Perpignan. 301 pp.
 Romagnesi, H. (1967). Les Russules de l'Europe et de l'Afrique du Nord. Paris. 998 pp.

Coolia 31 (2) april 1988

ENKELE INTERESSANTE INOPERCULATE ASCOMYCETEN VAN DE WERKWEEK IN DE PEEL 1987

G.J. KEIZER, *Albrandswaardsedijk 4, 3171 TH Poortugaal*

SUMMARY

Cyathicula marchantiae and *Hymenoscyphus marchantiae*, both new for the Dutch mycoflora, are described and illustrated from the northern parts of Limburg. Some other interesting findings of inoperculate ascomycetes during the one-week meeting in 1987 of the Dutch Mycological Society in "De Mariapeel" are briefly discussed.

Op een zonnige oktoberdag van het jaar 1987 kon men op het landgoed "De Hamert", ten noorden van Arcen (L.) aan de rand van een ven rond het middaguur een vlucht mycologen aantreffen, die was neergestreken om te fourageren. Even tevoren hadden zij zich visueel tegoed gedaan aan een fraai exemplaar van *Gerronema postii*, dat op een met Parapluitjeslevermos bedekte brandplek stond.

Aan de rand van het ven bevond zich een vijftal grote vochtige brandplekken, die rondom gedeeltelijk verbrande stronken van omgezaagde loofbomen waren ontstaan. De brandplekken waren ten dele bedekt met het Krulmos *Funaria hygrometrica*, het overgrote deel van de brandplekken werd volledig aan het zicht onttrokken door het Parapluitjeslevermos *Marchantia polymorpha*.

Een drietal mycologen bleef tijdens de middagpauze de brandplekken afzoeken, en met succes: zij vonden onafhankelijk van elkaar aan de onderkant van gedeeltelijk afgestorven en levende bladeren van *Marchantia polymorpha* een kleine bleekwitte, langs de rand getande discomyceet.

Ondanks het opvallende substraat bleek determinatie met de beschikbare Europese literatuur niet mogelijk, maar het tweede deel van de 'North American Cup-Fungi (Inoperculates)' van Seaver (1978) bracht uitkomst: *Cyathicula marchantiae*, een nieuwe soort voor Nederland. Uitgaande van de gegevens die over deze soort in de monografie van Carpenter over *Crocicreas* (1981) te vinden zijn, zou deze soort in Europa en de Verenigde Staten eveneens zeldzaam moeten zijn.

***Cyathicula marchantiae* (Sommerf.) Sacc. (Fig. 1 a-c)**

Syn. *Peziza marchantiae* Sommerf.

Peristomialis marchantiae (Sommerf.) Boud.

Vindplaats en oecologie:

Brandplekken begroeid met *Funaria hygrometrica* en *Marchantia polymorpha* aan de rand van een ven op het landgoed "De Hamert", gem. Bergen (L.), km.-hok: 52-26-45; datum: 19-10-1987. De vruchtlichamen bevonden zich aan de onderzijde van levende en afgestorven bladeren van *Marchantia polymorpha*.

Beschrijving:

Vruchtlichamen: solitair, 2 tot 4 mm in diameter en tot 3 mm hoog, zittend tot enigszins gesteeld, knoop- tot schotelvormig met enigszins convex hymenium en scherp begrensde rand, waarover groepsgewijs gerangschikte, langgerekte cellen als tandjes uitsteken.

Hymenium glad, wit hyalien.

Receptaculum waterig wit met kleurloze tandjes langs de rand, glad.

Asci: cilindrisch-clavaat, tot $50(-75) \times 4-5(-8) \mu\text{m}$, 8-sporig; ascustop inoperculaat, inamyloid, sporen uni- tot biseriaat.

Sporen: eivormig tot ellipsoïd, $(8-)8,5-10 \times 3-4 \mu\text{m}$, glad, hyalien, soms met twee kleine oliedruppels.

Parafysen: filiform met stompe top, tot $50 \mu\text{m}$ lang, $2 \mu\text{m}$ breed, niet gesepteerd, soms aan de top enkelvoudig vertakt en gekromd.

Tandjes: ciliaat, kleurloos, $90-220 \mu\text{m}$, opgebouwd uit smalle, langgerekte cellen, tot 5 cellen lang, de bovenste met afgeronde top; de cellen zijn opvallend in 'pagode'-vormige groepen gerangschikt, ontspringen onder de rand van het apothecium op cellen van het textura globulosa, en neigen halverwege naar elkaar toe om in toefjes in de vorm van een tandje over de rand uit te steken.

Leg.: N. Dam, G.J. Keizer, R. Sullock Enzlin

Materiaal in herbarium G.J. Keizer (nr. 72), coll. nr. AC 9.

Twee dagen later werd mij tijdens een excursie naar het "Leudal" bij Heythuysen door Marjo Dam een deel van een blad van een *Pellia* ter hand gesteld, waarop zich een kleine, licht geelbruine discomyceet bevond. Microscopische determinatie leverde de niet in de Standaardlijst (Arnolds, 1984) opgenomen soort *Hymenoscyphus marchantiae* op.

***Hymenoscyphus marchantiae* (Berk.)Dennis (Fig. 1, e-f)**

Vindplaats en oecologie:

Op een levend blad van *Pellia epiphylla*, dat op een greppelwand groeide, in het staatsnatuurreservaat "Het Leudal", gem. Heythuysen (L.), km.-hok: 58-33-34; datum: 21-10-1987.

Beschrijving:

Vruchtlichaam: solitair, 2 mm in diameter en 1 mm hoog, zittend, schijf- tot schotelvormig, concaaf, glad en zachtvlezig.

Kleur: receptaculum en hymenium bleekgeel(bruin).

Asci: cilindrisch-clavaat, $70(-80) \times 10 \mu\text{m}$, 8-sporig; ascustop inoperculaat, inamyloid; sporen uniseriaat (volgens Dennis (1981) soms biseriaat).

Sporen: elliptisch-fusiform, $14-18 \times 3-4 \mu\text{m}$, glad, hyalien, zonder septen.

Parafysen: talrijk, filiform met stompe top, $2,5 \mu\text{m}$ breed, ongesepteerd.

Leg.: M. Dam.

Materiaal: in herbarium G.J. Keizer (nr. 72), coll. nr. AH 18.

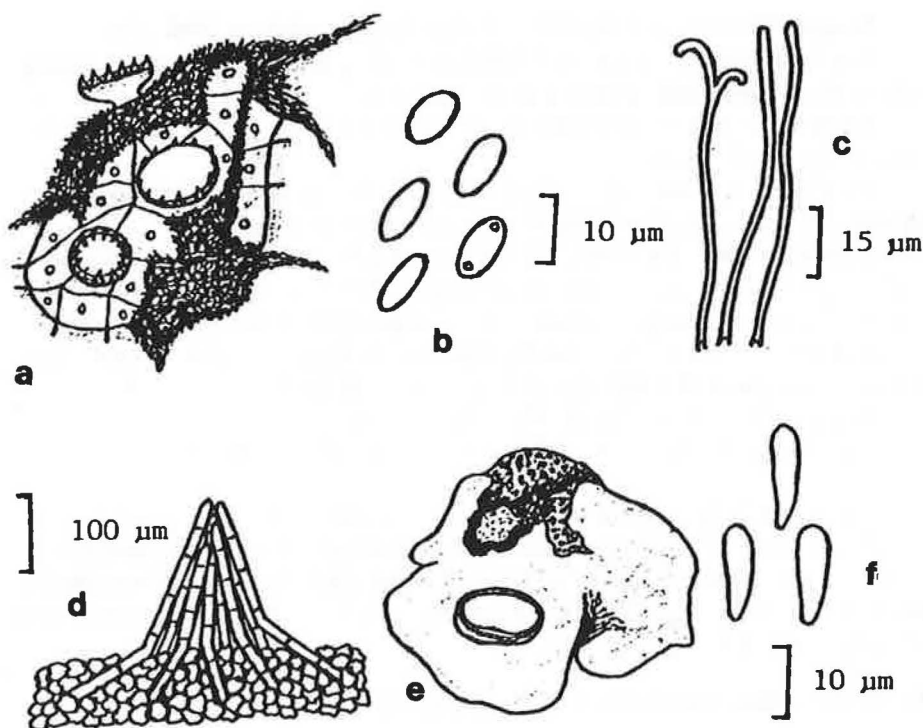

Fig. 1 a-c: *Cyathicula marchantiae*; a: habitus (25 x); b: ascosporen; c: parafysen; d: tandje op textura globosa, "pagode"-vormig; e-f: *Hymenoscyphus marchantiae*; e: habitus (50 x); f: ascosporen.

Tot slot zal ik op enkele andere opvallende vondsten van disco- en pyrenomyceten tijdens de Nederlandse werkweek in Brabant en Limburg ingaan.

Tijdens een van de excursies in de "Mariapeel" werd een paar *Russula* aangetroffen, waarvan de bovenkant van de steel en de lamellen overwoekerd waren door een geelgroene pyrenomyceet met olijfgroene peritheciën, *Peckiiella viridis* (Alb. & Schw.) Sacc. Deze korstvormige kernzwam, die op *Russula*'s en Melkzwammen parasiteert, reduceert de lamelvorming of verhindert haar volledig.

Overigens werd mij in oktober 1985 door H. van de Berg een op Schiermonnikoog verzameld exemplaar van *Lactarius deterrimus* overhandigd, waarvan de sterk gereduceerde en verharde lamellen met de veel lichter geelgroene *Peckiiella lateritia* (Fr.) Maire waren overdekt.

De vrij algemeen op eiketakken voorkomende pyrenomyceet *Diatrypella quercina* (Pers.: Fr.)Cooke werd bij de "Castenraysche vennen" op een dikke elzetak gevonden. Volgens de literatuur is op afwijkend substraat alleen een enkele vondst op wilgetakken bekend.

Op elzeproppen werden bij voorzichtig uit elkaar buigen van de schubben de lichtbruine gesteelde vruchtlichamen van *Ciboria viridifusca* (Fuckel)v. Höhn. zichtbaar. Dit vrij zeldzame schijfzwammetje werd eveneens in het elzen- en wilgenbroek van "Het Koelbroek" bij Blerick aangetroffen.

Naast de algemeen op wilgetakken en -stobben voorkomende *Hymenoscyphus conscriptus* (P. Karst.)Korf, werd op een dikke wilgetak de microscopisch en macroscopisch hiervan sterk verschillende en vrij zeldzame *Hymenoscyphus vernus* (Boud.)Dennis waargenomen.

	<i>Hymenoscyphus vernus</i>	<i>Hymenoscyphus conscriptus</i>
apothecium:	grijsbruin jong convex, later concaaf	wit-geel convex
hymenium:	lichtbruin	geel
steel:	bruin tot zwart en kaal	wit(geel) en behaard
sporen:	smal elliptisch en afgerond ongesepteerd en zonder druppels	cilindrisch tot breed spoelvormig en toegespitst, soms schijnbaar met één sept en met twee oliedruppels
	7-11 x 3-4 μ m	11,5-16,5 x 3-4,5 μ m
parafysen:	vaak met bruine korrels	kleurloos

Op wilgetakken werden daarnaast in grote aantallen stromata van de pyrenomyceet *Diatrype bullata* (Hoffm.)Fr. aangetroffen.

Dode brandnetelstengels leverden een aantal exemplaren van de stereo-microscopisch fraai ogende, met zwavelgele haren omkranste discomyceet *Dasyscyphus sulphureus* (Pers.: Fr.)Massee op.

De onterechte bewering, dat uitsluitend *Ascocoryne sarcoides* (Jacq.)Groves & Wilson van een imperfecte vorm vergezeld gaat, werd opnieuw gelogenstraft: de dicht op hun imperfecte vorm staande en soms onderling daarmee vergroeide perfecte Paarse knoopzwammen, die van een dode liggende boom verzameld waren, bleken de microscopische kenmerken van *Ascocoryne cylichnium* (Tul.)Korf te bezitten.

Op de verbleekte dode stengel van een braam werd *Hypoderma rubi* (Pers.: Fr.)De Not (leg. G.J. Keizer; herbarium 72), een zich onder de oppervlakte van de stengel ontwikkelende ascomyceet ontdekt, die het stengeloppervlak opensplijt,

waarna het zwarte hymenium omgeven door een geelbruine verhoogde rand en een gedeelte van het zwarte receptaculum zichtbaar wordt (Ellis & Ellis, 1985).

Van de excursie naar de loof- en naaldbossen bij Lomm werd een aantal vruchtlichamen van de op schachten van vogelveren voorkomende *Onygena corvina* (Alb. & Schw.: Fr.) meegebracht.

De vondsten van de zeer zeldzame operculate Ascomyceten *Trichophaea gregaria* (Rehm) Boud var. *intermedia* Le Gal en *Tricharina gilva* (Boud. ex Cooke) Eckbl. in een jonge sparrenaanplant op bemoste lemige bodem kunnen -- al had ik me voorgenomen me in dit artikel te beperken tot inoperculate Ascomyceten -- niet onvermeld blijven.

Rest mij de deelnemers aan de werkweek te bedanken voor het beschikbaar stellen van een gedeelte van het materiaal van de in dit artikel genoemde soorten, en Thom Kuyper voor het toezenden van enkele pagina's uit de monografie van Carpenter over *Crocicreas*.

LITERATUUR

- Arnolds, E. (1984) Standaardlijst van Nederlandse macrofungi. Supplement Coolia 26. 362 pp.
 Carpenter, S.E. (1981) Monograph of *Crocicreas* (Ascomycetes, Helotiales, Leotiaceae). Memoirs of the New York Botanical Garden 33. 290 pp.
 Dennis, R.W.G. (1981) British Ascomycetes. Revised Edition. Vaduz. 585 pp.
 Ellis, M.B. & Ellis, J.P. (1985) Microfungi on Land Plants. London & Sydney. 818 pp.
 Seaver, F.J. (1978) American cup fungi 2; Inoperculates. New York, 1951. 428 pp.; (herdrukt in 1978).

Coolia 31(2) April 1988

NIEUWE EN ZEER ZELDZAME LEPIOTA-SOORTEN (II)

P.H. KELDERMAN, *Herkenbroekerweg 3, 6301 EG Valkenburg a.d. Geul*

SUMMARY

Two rare *Lepiota* species from waste places of former coalmines in the province of Limburg, in the south-eastern part of the Netherlands, viz. *L. boudieri* Bres. and *L. tomentella* J. Lange, are described. Based on variation in *L. boudieri* it is suggested that this species cannot be separated from *L. acerina*.

Tijdens de jaren van intensief speurwerk naar *Lepiota*'s op de diverse mijnsteenstorten in Zuid-Limburg viel het op dat er vooral veel soorten werden